Malmö stad
Miljöförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Datum: 2026-11-12

Vår referens:
Alice Herrström Projektsekreterare

Epost:
alice.herrstrom@malmo.se

Diarienummer:
MN-2026-8813

Remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet – Ett sammanhållet, robust och konkurrenskraftigt Sverige - framtidens politik för utveckling i landsbygder och regioner (SOU 2026-46)

Sammanfattning

Utredningen konstaterar att den nuvarande landsbygds- och regionala utvecklingspolitiken inte räcker till och föreslår en ny politik som ska utgå från platsers specifika förutsättningar, med det övergripande målet om ett sammanhållet, robust och konkurrenskraftigt Sverige samt stöd för en hållbar omställning. Utredningen föreslår inte några nya uppgifter för kommunerna men vid ökade kostnader bör kommunerna få full kostnadstäckning. Miljöförvaltningen är positiv till att stat och region ansvarar för den föreslagna politiken, samt till perspektivet att klimatomställningen kan bidra till stärkt näringslivsutveckling i landet. Förvaltningen föreslår samtidigt att energiförsörjningen, särskilt el och elnät, lyfts fram som en förutsättning för ett sammanhållet, robust och konkurrenskraftigt Sverige.

Förslag till beslut

Miljönämnden föreslås besluta

1. Miljönämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2026-11-12
- Förslag till yttrande, daterat 2026-11-12
- Ett sammanhållet, robust och konkurrenskraftigt Sverige – framtidens politik för utveckling i landsbygder och regioner.

Beslutsplanering

Miljönämnden 2026-11-19

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har översänt *Ett sammanhållet, robust och konkurrenskraftigt Sverige - framtidens politik för utveckling i landsbygder och regioner* till bland annat miljönämnden för samråd. Svar önskas senast 2026-12-01.

Utredningen konstaterar att den nuvarande landsbygds- och regionala utvecklingspolitiken inte räcker till för att möta demografiska förändringar och skillnader i livsvillkor över landet. För att skapa ett motståndskraftigt och väl fungerande samhälle föreslås därför att de två områdena slås samman till *En politik för Sveriges sammanhållna utveckling*. Politiken ska utgå från platsers specifika förutsättningar, med det övergripande målet om ett sammanhållet, robust och konkurrenskraftigt Sverige samt stöd för en hållbar omställning.

För att ge verklig effekt prioriteras fem nyckelområden: kompetensförsörjning, transportinfrastruktur, digital infrastruktur, näringslivsfrämjande och kommersiell service. Staten tar det övergripande ansvaret, medan regionernas uppgifter förtydligas och regleras i en ny *lag om sammanhållet utvecklingsarbete*. Länsstyrelserna och Tillväxtverket får stärkta roller i att förse regeringen med analyser och uppföljning. Kommunernas betydelse lyfts fram, men utredningen föreslår inga nya uppgifter för kommunerna. Särskilt stöd föreslås till mindre kommuner med befolkningsminskning. Slutligen understryks näringslivets och civilsamhällets helt avgörande roller för lokal tillväxt och förankring.

Konsekvensbeskrivning

Ärendet bedöms inte påverka miljönämndens verksamhet organisatoriskt eller ekonomiskt. En barnkonsekvensanalys har inte genomförts.

Miljöförvaltningens bedömning

Enligt utredningens förslag ska ansvaret för den sammanhållna utvecklingspolitiken främst ligga på staten och regionerna och inga nya uppgifter föreslås för kommunerna. Utredningen beskriver att kommunerna har en central roll i att utveckla och hålla samman Sverige och kommunernas möjligheter att bidra till ett sammanhållet, robust och konkurrenskraftigt Sverige behöver stärkas. Staten och regionerna bör därför underlätta och stödja en konstruktiv och effektiv samverkan med kommunerna och erbjuda kommunerna goda möjligheter till samarbete och dialog. Miljöförvaltningen är positiv till det här perspektivet på kommunerna i utredningen och att inga ytterligare uppgifter tillförs kommunerna. Miljöförvaltningen anser samtidigt att det är viktigt att kommunernas erfarenheter och lokala förutsättningar tas tillvara i utvecklingsarbetet, inte minst när det gäller genomförandet av klimatomställningen.

Ett fungerande näringsliv i hela landet beskrivs i utredningen som en förutsättning för ett robust och sammanhållet Sverige och näringsliv som arbetar med klimatomställningen beskrivs som en viktig del för att uppnå det. Utredningen föreslår att Vinnova, Energimyndigheten och Tillväxtverket ska stärka förutsättningarna för innovationer för företag i alla delar av landet och då med inriktning på grön och digital omställning för företag i landsbygder. Miljöförvaltningen stämmer in i bedömningen om att företag som arbetar med klimatomställning bidrar till näringslivsutveckling och är positiv till att det avsätts resurser för att stärka det området. Miljöförvaltningen anser att insatserna även bör stärka det befintliga näringslivets möjligheter att ställa om och därigenom bidra till både ökad konkurrenskraft och minskad klimatpåverkan.

Utredningen prioriterar fem nyckelområden: kompetensförsörjning, transportinfrastruktur, digital infrastruktur, näringslivsfrämjande och kommersiell service. Energiförsörjningen finns inte bland dessa och inte heller bland regionernas uppgifter i den föreslagna lagen om sammanhållet utvecklingsarbete. Utredningen konstaterar samtidigt att landsbygdernas energiproduktion bedöms ha stor betydelse i omställningen från fossila till förnybara energisystem (s. 85 och 94), att energisektorn lyfts fram som viktig för ett robust Sverige (s. 317) och att energipolitiken är ett av de politikområden som påverkar utvecklingen i olika delar av landet (s. 145). Utredningen beskriver också att pågående och planerade investeringar i industrins gröna omställning uppgår till över 800 miljarder kronor, varav cirka 72 procent i norra Sverige (s. 78). De investeringarna förutsätter stora mängder el och utbyggda elnät.

Miljöförvaltningen saknar energiförsörjningen bland nyckelområdena. Tillgång till el och effekt till konkurrenskraftiga priser är en grundläggande förutsättning för näringslivsutveckling, nya etableringar och klimatomställning i hela landet, på samma sätt som transport- och digital infrastruktur. Elektrifieringen av industri och transporter ökar behovet av el, samtidigt som begränsad kapacitet i elnäten och stora prisskillnader mellan elområdena redan i dag påverkar var företag kan etablera sig och växa. I elområde 4 i södra Sverige produceras mindre än hälften av den el som används, vilket ger högre elpriser och en sårbarhet för hushåll, näringsliv och offentlig verksamhet. Förvaltningen föreslår därför att energiförsörjningen, med elproduktion, elnät och lagring, läggs till som ett nyckelområde i den sammanhållna utvecklingspolitiken.

Utredningen framhåller att politiken ska bidra till ett robust samhälle med goda förutsättningar för civil och militär beredskap (s. 142), och lyfter beredskapsperspektivet främst genom kommersiell service. Utredningen återger Tillväxtverkets bedömning att arbetet med kommersiell service behöver ett

systemperspektiv där bland annat elförsörjningen integreras (s. 247). Förvaltningen delar den bedömningen och anser att den bör gälla politiken som helhet. Kommersiell service, kommunal verksamhet och näringsliv förutsätter en fungerande energiförsörjning. Produktion och lagring nära användningen, fungerande fjärrvärmesystem och lokal samverkan mellan kommuner, energibolag och näringsliv stärker samhällets motståndskraft. Förvaltningen anser att ansvar och finansiering för energiförsörjningen vid normal drift respektive vid kris och höjd beredskap behöver tydliggöras mellan stat, regioner, kommuner och energiföretag.

Regionerna föreslås i lagen få uppgifter inom bland annat transportinfrastruktur och digital infrastruktur. Förvaltningen föreslår att lagen kompletteras med en uppgift för regionerna att verka för en god och långsiktig energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser i länet, på motsvarande sätt som för digital infrastruktur. Arbetet bör samordnas med länsstyrelsernas uppgifter inom energi och klimat (s. 253) och med kommunernas energiplanering, som utredningen lyfter som ett viktigt kommunalt bidrag (s. 306). Det regionala arbetet i Skåne, bland annat inom Skånes effektkommission och projektet Energisystemdesign Skåne 2045, visar hur samverkan mellan offentliga aktörer, energiföretag och näringsliv kan ge gemensamma underlag för utbyggnad av produktion och nät. Förvaltningen bedömer att arbetssättet är en bra grund med potential att vidareutvecklas, så att det offentliga perspektivet och de nationella prioriteringarna stärks och leder arbetet. På så sätt minskar risken att energiföretagens egna förutsättningar och affärsintressen styr inriktningen. Samhällets behov av en trygg energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser ska väga tyngst. Utredningen föreslår att Trafikverkets instruktion kompletteras så att myndigheten bidrar till den sammanhållna utvecklingspolitikens mål. Förvaltningen anser att Svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten bör få motsvarande uppdrag. Energimarknadsinspektionen fastställer nätföretagens intäktsramar och därmed nivån på elnätsavgifterna. Nätavgifterna skiljer sig mycket mellan olika delar av landet och påverkar både hushållens kostnader och företagens beslut om var de etablerar sig och växer. Förvaltningen anser därför att Energimarknadsinspektionen i regleringen av elnäten bör väga in hur intäktsramar och nätavgifter påverkar förutsättningarna för utveckling i olika delar av landet.

Utredningen konstaterar att den gröna omställningen och industrisatsningarna har aktualiserat frågor om inflytande över mark och natur, ersättning för naturresurser och risker vid etableringar, och att staten har ett särskilt ansvar för sådana frågor (s. 99). Utredningen lämnar dock inga förslag. För att energiförsörjningen ska bidra till sammanhållning i hela landet ser förvaltningen positivt på att det utreds hur kommuner och regioner som tar emot

elproduktion och ledningar av nationellt intresse kan få en varaktig del av nyttan, till exempel genom en ersättning för samhällsintrång. Det kan stärka den lokala acceptansen och utvecklingen i de landsbygder som bär intrånget.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Karin Sandström
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen